

მარქსიზმი

№ 2.

კვირა, 29 ივლისი 1907 წ.

№ 2.

შინააზი: 1) ჭკუიანთა რეაქცია და ბრიყვთა რევოლუცია.—2 ფელეტონი: ძირითადი საფუძვლები სინდიკალიზმისა.—3 სინდიკალური მოძრაობა რუსეთში და საქართველოში.—4 ეროვნული და პროლეტარული ავტონომია საზოგადოთ და ქარხნულ ერის და ქართველ პროლეტარატის ავტონომიის კახეა.—5 სოც-ფედერალისტური აქლემი, მარქსისტული და ანარქისტული ჭიანჭველა, მწერალი უდაბნოში და უქმრობა დაბეჭდულ ქალწულთა გალობა ვაი-ვაი-ვის ხმაზე.

ჭკუიანთა რეაქცია და ბრიყვთა რევოლუცია

რუსეთის სახელმწიფოს მდგომარეობა ამ უკანასკნელ ათი წლის განმავლობაში ძლიერ კრიტიკული იყო. მასში მწიფდებოდა ავადმყოფობა, რომელსაც ეს თან უნდა გადაეტანა. ამ დროს გამოჩნდნენ ისეთი პირები, რომლებსაც ათვის ძლიერ საჭირო იყო მათი უზარმაზარი მადის დაკმაყოფილება. უზარმაზარი მადი კი მოითხოვდა უზარმაზარ წყაროს, რომლისაგანაც შესაძლებელი იქნებოდა მათი უზიარების დაკმაყოფილება.

ამ გვარ უზარმაზარ წყაროდ მათთვის გადაიქცა ომი იაპონიასთან, საერთო სახალხო უბედურება, სნეულება, რომლითაც მოსარჩენად საჭირო დარჩა ხალხის სისხლი და სიმდიდრე იმ ექიმების გონორარად, რომლებმაც ხელოვნურად შეჰქმნეს საერთო უბედურება და სნეულება, ამ გარემოებამ გარედგან გამოიწვია რუსეთის სახელმწიფოს შინაგანი იარების მსწრაფლი სიმწიფე და უდროვო-დროს მისი დამპალი ცხოვრების ჩირქის დენა. ამ გარემოებამ კი, როგორც ქირურგიულმა საშუალებამ, ისე იმოქმედა სახელმწიფოს ავადმყოფ სხეულზე და სიკვდილის პირად მისული მორჩა გადაცვალების მაგიერ.

მორჩენას ხელი შეუწყეს სწორედ იმით

ვისაც მისი სიკვდილი უნდოდა. პოლიტიკურმა პარტიებმა ავად თუ კარგად გამოიწვიეს, ე. ი. დამახინჯეს შიგნიდან მოძრაობა, რომელსაც სრულიად უნდა შეეცვალა ცხოვრება. ისინი პროლეტარიატს ქალაქებში და წვირლ გლეხობას სოფლებში უქადაგებდნენ წმინდა სოციალიზმს და გულში კი ინახავდნენ თავიანთ პოლიტიკურ მისწრაფებას; როდესაც მოძრაობამ თავისი გაიტანა, როდესაც ცხოვრება რაღაც მანქანებით მწრაფლ შეიცვალა, აღმაშენებელი ისე გამოიყვანეს, რომ მათი ცნობა ძნელი-და იყო, მაშინ დაუწყეს ხალხს პოლიტიკური წირვა და დაუმორჩილეს ისინი თავიანთ დოგმატებს; ხალხიც შეეჩვია დოგმატებს და გაიჩინა ახალი ღმერთები—პოლიტიკური. მთავრობა მოუშადადებელი დაიბნა ნამდვილი ხალხური მოძრაობით, რომელიც გამოიწვია სოციალიზმის ქადაგებამ და სოციალიზმის განხორციელებამ, მაგრამ რაკი ნახა ბოლოს, რომ თვით ბელადები მოძრაობის აგებენ ახალ პოლიტიკურ კერას, მაშინ უცებ თვალები გაეხილა და უცებ თვით შეიქმნა რევოლუციონერი, რადგან დაინახა, რომ რევოლუცია ამ გვარად დამახინჯებული წარმოადგენდა მის ნათესავ მოძრაობას. მან ხელი შეუწყო ახალი კერპის შექმნას, აგებას და ხალხს აუგო „დუმა“ სათაყვანებლად. მოძრაობის ბელადნი დაკმაყოფილდნენ ამით. რადგან მათი რწმენა განხორციელდა დუმის სახით; ხალხიც დაიმედებული ბელადების ერთგულობით მიჰყვა ამათ და გადაიქცა მრევლად იმ პოლიტიკური ეკლესიისა, რომელსაც დაერქვა „დუმა“ და რომელშიდაც მღვდლებათ, ღვთის წინაშე უზამდგომლობდნენ თავისი ბელადები შეგზავნა.

საქართველოს
სახელმწიფო
ბიბლიოთეკა

ქუიან თუ ბელადთა მიერვე გაქუიანებულ მთავრობასაც ეს უნდოდა: ღმერთი თავისუფალია და შეისმენს იმ თხოვნას, რომელსაც დაინახავს საჭიროთ.

ამ გვარია პოლიტიკური ღვთის მსახურება.

სინდიკალური მოძრაობა

რუსეთში და საქართველოში.

რუსეთის რევოლუცია მეტად გამწვავდა. როგორც პროლეტარიატი, ისე მთლად მშრომელი ხალხი თავიანთ ბურჟუაზიულ ცხოვრების ნაშობ ინტელიგენტების მეთაურობით დაადგა სწორედ რომ სახიფათო გზას, აირჩია არაფრად სახმარი საშუალება ბრძოლისა. როგორც კი სახელმწიფოებრივ-ბიუროკრატიულმა ყინულმა, ცოტად დაიწყოდნობა, მაშინვე პრესის საშუალებით, თუ ზეპირ-გარდაცემით, თუ ორგანიზაციების მოწყობით ამ არა-მკითხველ მეთაურებმა მოწამლეს ეს მოძრაობა იმ ერთგვარ საწამლავეთ, რომელსაც „პოლიტიკა“ ჰქვია და რომელიც კი არ აერთებს სარევოლიუციო ძალებს, არამედ აცალკევებს და საერთოდ აფერხებს დიად სოციალურ მოძრაობას. ამ მეთაურებს ეგონათ, რომ აგრე ადვილი იყო პოლიტიკური ძალის ხელში ჩაგდება უიმისოდ, რომ ამ პოლიტიკურ წესწყობილებას არ გამონგრეოდა ის საფუძველი, რომელზედაც იგა დამყარებულია. მათ დაავიწყდათ, რომ კაპიტალი და სახელმწიფო განუყრელი არიან და რომ თუ ხალხს სურს მეორის აღმოფხვრა, საჭიროა უპირველეს ყოვლისა პირველს ელემენტს მიაპყრას თავის ყურადღება. განცალკევება ამ ორი ძლიერი ფაქტორისა არ შეიძლება. ეს ორი არიან საფუძველი ბურჟუაზიული მმართველ-ექსპლოატატორულ წეს-წყობილებისა და ამ ორივესვე უნდა გაუმკლავდეს მთელი თავისი ენერგიით, ძალ-ღონით, სრული თავისი მთლიანობით განუყრელი, გაუცალკევებელი მშრომელი ხალხი, რომ სძლიოს ვეშაპს-კაპიტალს და მისს თანამოსამსახურეს-სახელმწიფოს. ეს მარტივი აზრი, ეს ნამდვილი, ქეშმარიტი გზა პროლე-

ტარიატის და საზოგადოდ მშრომელი ხალხის გამარჯვება-მოსილ მოძრაობისა სრულიად დამახინჯდა ინტელიგენტების თაოსნობით გამოწვეულ რაღაც „დუმების“ ტრფიალის გამო. მაგრამ მშრომელ ხალხის საქმე სხვანაირად დტრიალდა.

თვალ-გონება დახშული ფეოდალ-ბურჟუას მოსამსახურე მთავრობა, მათგან ზურგ-გამაგრებული არ დანებდა „საერო სურვილს“ და არ მიანიჭა ხალხს „ყოვლად მძლე და ყოვლად მხსნელი“ პირდაპირი თანასწორობა ფარული საარჩევნო უფლება. ეს კი არა, მან ლამის სრულიად მოუსპოს იმ „ვითომდა თავისუფლების“ ნატამალი, იმ ქალაქში გამოსახული რომელსაც „ისტორიკოსებმა“ 17 ოქტომბრის მანიფესტი უწოდეს. რაები არ იყო მოხსენებული ამ „სახელოვან“ საბუთში, რა დაპირება არ იყო აღთქმული. მხოლოდ ბეცს, შორს განუშვრეტელს შეეძლო ფიქრა, რომ, რადგანაც ქალაქში გამოცხადდა-ამიერიდან დამყარდეს თავისუფლებათა მაშინვე ეს უკანასკნელი თავისს ცხოველ-ყოფილ შუქით გაანათლებდა ქვეყანას. მაგრამ, ყველას უნდა სცოდნოდა, რომ ქალაქის ნაფლეთი, ვისგანაც უნდა იყოს გამოცხადებული, არავის არაოდეს არ მიანიჭებს ნანატრს თავისუფლებას, უკეთუ თვით ხალხმა არ შეჰქმნა ის საჭირო, აუცილებელი ძალები, რომელნიც უზრუნველ-ჰყოფენ ამ თავისუფლებას. ეს ძალები უნდა იყვნენ ყოველთვის და ყოველთვის ქეშმარიტი დარაჯნი, მცველი ქეშმარიტი თავისუფლებისა. აი ამ ძალების ძებნისათვის უნდა მიემართნათ თავიანთი ყურადღება მათ, ვისაც რაიმე ესმოდათ ხალხების მოძრაობის მსვლელობისა.

მაგრამ ბედმა გაუღიმა რუსეთის დიად განმათავისუფლებელ მოძრაობას. აქაც დაიბადა სხვა მიმართულება, სხვა გზის მოძებნის სურვილი და ყველა ნამდვილი მეგობარი მშრომელი ხალხისა მოვალეა რამდენად ღონე შესწევს ხელი შეუწყოს ამ გზის გამორკვივას, შესაფერ საშუალებათა გამოგონებას, სათანადო ძალების შეკრეფას და მოლონეობას. მართლაც, შორს-მკვრეტელმა მეთაურებმა, თეორეტიკოსებმა მალე დაინახეს, რომ „პოლიტიკა“

ძალიან აცალკევებს მშრომელ ხალხის ძალებს. მის მაგიერ რომ შეაკავშიროს იგი შულოს და მტრობას სთესავს მათ შორის. მიაქციეს ყურადღება იმ ქვეყანას, რომელიც კარგა ხანია ცნობილია, როგორც ქვეყანა, რევოლუციონერ ტრადიციებით შეჭურვილი დაინახეს, რომ ამ ქვეყანაში დიადი ორგანიზაციები შექმნა იმ მიმართულებამ, რომელსაც ჰქვია ეგრედ წოდებული საფრანგეთის სარევოლიუციო სინდიკალიზმი და რომელმაც ბევრი საინტერესო მოვლენა გვაჩვენა ამ გაზაფხულზე. ამ მოვლენების შესახებ ჩვენ გვექნება სხვა დროს და სხვა ალაგას ვრცელი ბაასი; ახლა კი გესურს ვილაპარაკოთ მხოლოდ იმაზე, თუ რა ნაირი გავლენა იქონია ამ სინდიკალიზმმა ჩვენს, ე. ი. როგორც რუსეთის, ისე საქართველოს განმათავისუფლებელ მოძრაობაზე.

მშრომელ ხალხის გულ-შემატკივრებმა მალე დაინახეს, რომ „პოლიტიკური თავისუფლება“ სრულიად ფიქტიურია, როცა მას „ეკონომიური თავისუფლება“ არა აქვს თანდაყოლილი. მათ მოაგონდათ მესამოცე წლები, როდესაც საერთო ლაპარაკი იყო ძღვენების განთავისუფლებაზე. ამ „რეფორმამ“ ყველას მალე დაინახვა რომ გლეხი, პოლიტი-

კურად, პირადად განთავისუფლებული სულ მოკლე ხანში გადაიქცა ისევ ყმად, ისევ მონად, მხოლოდ იმ განსხვავებით რომ მას ერთი „ბატონის“ მაგიერ მეორე „ბატონიც“ გაუჩნდა. ერთი იყო მიწის მფლობელი, მეორე კაპიტალის წარმომადგენელი. მაშასადამე, პროლეტარიატის ინტერესების დამცველთა უნდა ეზრუნათ, დიადი მოძრაობა ისე არ ჩამქრალიყო, რომ გემრიელი ნაყოფი არ გამოეღო მათი მრწამსებისათვის. მათ კარგად შეიგნეს, რომ ყოველ რევოლუციონერ მოძრაობას თან სოციალური ელფერი სდევს, რომ განცალკევება—აი ახლა ბურჟუაზიული, პოლიტიკური რევოლუციაა, მერე კი შეიძლება სოციალური იყვესო და სხვა, —აბსურდია; ისინი მიხვდნენ, რომ ამგვარი აზროვნება და ხალხში მისი გავრცელება მხოლოდ აფერხებდა მოძრაობის წინსვლელობას. ყოველ მოძრაობისათვის, მათის აზრით, საჭიროა ხელის შეწყობა, რომ, რაც ძალებია პოტენციურად დამალული ხალხის საშოში, ყველა ეს ძალები გარედ გამოვიდნენ, მოქმედება იწყონ და ნამდვილი ნაყოფი გამოიღონ. აი ამისთვის მთლად რუსეთის და კერძოდ საქართველოს პროლეტარიატ-მშრომელ ხალხის ინტერესების გულ-

ფელეკონი

—:—

მ ი რ ი თ ა დ ი ს ა თ უ მ ე ლ ე ბ ი .

(გაგრძელება*)

წესი და საშვალეა განმათავისუფლებელი მოძრაობის. წესი და საშვალეა პოლიტიკური მოძრაობისა.

თავისუფალი კავშირი ბრძოლის და შემოქმედების აწმყოში და მომავალში—სინდიკალიზმი და იძულებითი კავშირი ბრძოლის და შემოქმედების აწმყოში და მომავალში—პარლამენტარიზმი.

როდესაც ჩვენ კარგათ ჩაუკვიროებით ბიოლოგიურ მოვლენების, განვითარების პროცესს, რომლებიც განხორციელებული არიან ბუნებრივი თავისუფალი და პირდაპირი შერჩევის საშვალეებით, მაშინ ცხადია დავანახავთ კონტრასტს, რომელიც არსებობს ამ გვარ საშვალეების და ხელოვნურ შერჩევის—არა პირდაპირ, იძულებითი საშვალეების შორის.

პროცესი, წესი ბიოლოგიური არსებობისა, პროცესი, წესი არსებობისთვის ბრძოლისა და ერთი სიტყვით ბრძოლა არსებობის მოთხოვნილებათა დასაკმაყოფილებლად ანუ მოძრაობა, მოქმედება ცხოვრების მოთხოვნილებათა დასაკმაყოფილებლად სწარმოებს, განხორციელებული არის ორი გზით, ორი საშვალეებით. ეს ორი საშვალეა ბრძოლისა, მოძრაობისა და მოქმედების ბიოლოგიაში შეეფერება ორ ბიოლოგიურ ბრძოლას არსებობისა, მოქმედებისა და ბრძოლისა.

ჩვენ უკვე განვიხილეთ მოკლედ ბიოლოგიური ორ გვარი პროცესი და ვნახეთ, რომ ბიოლოგიურ არსებათა მოქმედების, მოძრაობის, ბრძოლის პროცესს ცხოვრების მოთხოვნილებათა დასაკმაყოფილებლად ორი მიმართულება აქვს. ერთი, როდესაც წრე, რომელშიდაც ბიოლოგიური არსება წარმოიშობა და ვითარდება, წარმოდგენს მისი წარმოშობის, ზრდის და განვითარების ხელის შემწყობ პი-

*) იხ. ქარ. № 1.

შემატევიერებმა მიჰმართეს სინდიკალურ აზრების გაერცელებას. რადგანაც ეს მოძღვრება ახალი ხილი იყო, მასზედ ჯერჯერობით მხოლოდ ბაასი, ლაპარაკი იყო გამართული. იგი არსებობდა, როგორც მიმართულება. მაგრამ მალე მას შემდეგ ამ აზრის განხორციელებაც დაიწყო. ლაუბობის სფერიდან იგი გადავიდა პრაქტიკულ ნიადაგზე. ბევრმა იუცხოვა ეს მიმართულება. სახელმწიფოებრივ სოციალიზმის მიმდევრებმა ეს მიმართულება გამოიყენეს, როგორც ვიწრო პროფესიონალური მოძრაობა და სრულიად დაუქვემდებარეს მათ პოლიტიკურ პარტიების ღირებულებებს და ნებასურვილს. ეს პროფესიონალური მოძრაობა მათ ჩააყენეს გერმანულ შაბლონურ კალაპოტში და მექანიკურად გადმოწერეს იგი რუსეთში.

პროფესიონალურ კავშირებს უფროს ერთ შემთხვევაში მიეცა სოციალ-დემოკრატიის წყალობით პოლიტიკური ელ-ფერი და ეს უკანასკნელი, თუ არ შეიცვალა, უსათუოდ მოსპობს მათ. რუსეთის და საქართველოს სოციალ-დემოკრატიამ სახელმწიფოებრივ ძალდატანების ტრფილით გაუღწიებლად შეაცურა ეს კავშირები პოლიტიკის მორევში. ეს ნიადაგ-შეუფი-

რობებს, მაშინ ორგანიზმი არსებობს ნაკლებ დამაბრკოლებელ წრეში. უმცირესი დაბრკოლების წრეში არსებობა კი იმავე დროს წარმოადგენს არსებულის ზრდას და განვითარებას, არსებულის ზრდა და განვითარება კი იმავე დროს მისი მოძრაობის, მოქმედების ზრდა და განვითარებაა მოქმედების და მოძრაობის ზრდა და განვითარება გულისხმობს ენერგიის ზრდას და განვითარებას—ეკონომიკის ენერგიისა; საქმე ამით არ თავდება. ეკონომიკის ენერგიისა, მოქმედებისა და მოძრაობისა მით უფრო ნაკლებია რამოდენად სივრცე, წრე, რომელშიდაც ორგანიზმი მოძრაობს, იბრძვის, მოქმედებს უფრო დამაბრკოლებელია; ეკონომიკის ენერგიისა, მოქმედებისა და მოძრაობისა მით უფრო მეტია, რამოდენად წრე, სივრცე, რომელშიდაც ბიოლოგიური არსება მოქმედებს იბრძვის, უმცირესად დამაბრკოლებელია; წრე სივრცე, რომელშიდაც ბიოლოგიური ორგანიზმი იბრძვის, მით უფრო დამაბრკოლებელია, რამოდენ-

არებელი ორგანიზაციები ხელოვნურად შექმნილ დაწესებულებას წარმოადგენენ და რასაკვირველია, ხანგრძლივი და მუდმივი არ იქნებიან.

მაგრამ ამ ვიწრო პროფესიონალიზმს თანდათან ეცვლება ელ-ფერი და იგი იღებს ნამდვილ სინდიკალისტურ ხასიათს. დიდი, პროფესიონალური მოძრაობის სფერაში ახალმა სიომ დაჰბერა.

მალე იგრძენეს, რომ მარტო კერძო ხატარ-პატარა გაუმჯობესება მუშებისათვის კი არ არის საჭირო, არამედ საჭიროა აგრეთვე დაარსდეს საზოგადოდ თავისუფალი ასოციაცია, კავშირი, რომელშიაც უნდა მოჰყვნენ მარტო მუშები. ეკონომიური ინტერესი, როგორც მარტოდ-მარტო მუდმივი საფუძველი უნდა დაედოს სარჩულად სინდიკატის ორგანიზაციას. დანარჩენი ინტერესები, როგორც მაგალითად რელიგიური, სარწმუნოებრივი, ინტელექტუალური-გონებრივი, მეცნიერული და სხვა, ყველა ცვალებადია და რაგორც ასეთი, სრულიად არ გამოადგება კავშირის ქეშმარიტ საფუძველად. შეიგნეს აგრეთვე ისიც, რომ სინდიკატები პროფესიონალური კავშირები არ უნდა გახდნენ პოლიტიკურ პარტიების მაჩან-

ნათ დიდია მანძილი, რომელიც ჰყოფს მებრძოლ, მომქმედ ორგანიზმს თავის წრისაგან, ე. ი. რამოდენად მებრძოლი ორგანიზმის ზედ-მოქმედება იმ წრეზე, რომელშიდაც ის ცხოვრობს და მოქმედობს ანა ზიანდაზიან, საშუალოდითა, რამოდენად ის იძულებულია არა პირდაპირ იმოქმედოს დაბრკოლებაზე, რომელსაც წრე აღმოუჩენს მის მოქმედებას. წრე, სივრცე, რომელშიდაც ორგანიზმი იბრძვის, მოქმედებს, მოძრაობს მით უფრო უმცირესად დამაბრკოლებელია, რამოდენადაც მცირეა მანძილი, რომელიც მებრძოლ, მომქმედ ორგანიზმს ჰყოფს თავისი წრისაგან, ე. ი. რამოდენად მებრძოლი ორგანიზმის ზედმოქმედება იმ წრეზე, რომელშიდაც ის ცხოვრობს და მოქმედებს ანა ზიანდაზიან, უსაშვალაოა, რამოდენად ის თავისუფალია ზიანდაზიან იმოქმედოს დაბრკოლებაზე, რომელსაც წრე აღმოუჩენს მის მოქმედებას.

არც ამით თავდება საქმე. ორგანიზმი იძულებულია ანაზიანდაზიან იმოძრაოვოს დაბრკო-

ჩაღად. მუშებმა თვითონ უნდა შექმნან ბრძოლის საშუალებანი და გაიკვლიონ ნამდვილი, მიზანშეფერებული გზა სრულ თავისუფლებისაკენ. უპირველესი საშუალება ამ ბრძოლისა, რასაკვირველია საერთო გაფიცვაა, მაგრამ ისეთი საერთო გაფიცვა კი არაა, რომელიც სახელმწიფოებრივ სოციალიზმის მიმდევრებმა მიიღეს ანარქისტების ზე-გავლენით და რომელსაც პოლიტიკური ხასიათი მისცეს, და დაარქვეს პოლიტიკური მასისური გაფიცვა (ПОЛИТИЧЕСКАЯ МАССОВАЯ СТАЧКА). მძლავრი, ნაყოფიერი იყო იდეა, ანარქისტებისაგან გადასროლილი ხალხის, საზოგადოების სფერაში და რომ ხალხს, საზოგადოებას არ ჰგონებოდათ ანარქისტებს დაჰსესხებიანო, გამოუვონეს ახალი სახელი და მისცეს სხვა ხასიათი. მაგრამ ანარქისტები, რასაკვირველია, არ დამედურებიან ამგვარ უმადურობისათვის და არ უკეჩინებენ უზრდელობას, არა-ლამაზს საქციელს. დაე, ვინც რა უნდა სთქვას, მხოლოდ იდეამ გაიმარჯვოს. ეს მართლაც საუკეთესოა, მუშებისათვის ხელ-საყრელი იარაღი, საერთო გაფიცვა დიად ძალიან მოსახმარია მხოლოდ, რასაკვირველია, არა საარჩევნო საერთო უფლების მოპოვებისათვის, არამედ ნამდვილ სო-

ციალურ მოძრაობის შექმნისათვის. ეს სოციალური რევოლუცია — უპირველესი მისასწრაფი მიზანია პრაღატარიატ-მშრომელ ხალხისათვის და ამისათვის ნიადაგის შემზადებას უნდა შეაღიოს ღღენი თვისნი ყოველმა მათგულ-შემატკივარმა, ინტერესების დამცველმა, ქემშარიტმა მებრძოლმა. მაშ, ეკონომიურ ნიადაგზე საერთო გაფიცვისაკენ სვლა პირდაპირი მოქმედებით — აი საუკეთესო ნაყოფის მომტანი გზა!..

ამ გზას დაადგნენ უკვე ბევრი ვინც შესაფერად და მედგრად გაიმსქვალა მუშების ინტერესების დაცვის სურვილით. ეს მიმართულება ისე ძლიერდება, რომ ზოგიერთ სოციალ-დემოკრატს, როგორიც მაგალითად ცნობილი მუშათა დეპუტატების საბჭოს წევრი გ. ხრუსტალიოვია, ათქმევინა, რომ შეიძლება დამყარდეს მუშათა ნამდვილ ორგანიზაციებს და სოციალ-დემოკრატიულ პარტიის შუა იგივე არა სასურველი ურთიერთობა, რა ურთიერთობაც არსებობს ახლა საფრანგეთში უპარტო სინდიკატებს, შრომის ბირჟებს და სოციალისტურ პარტიის შუა. რასაკვირველია, ეს მოძრაობა ძლიერი, რომ არ ყოფილიყო, აბა როგორ მოვისმენდით ამგვარ სიტყვებს

ლებსაკენ, იმოქმედოს მასში, ებრძოლოს მას, მაშინ, როდესაც ის თვით თავის ბუნებით კი არ შეეზილება, შეეგუება დაბრკოლებას, რომელსაც წრე აღმოუჩენს, არამედ ის შეზღუდულია, შეგუებულია გარეშე მისთვის უცხო ძალების და პირობების მიერ. ორგანიზმი თავისუფალია ზიდაზიარ იმოძრაოს, დაბრკოლებსაკენ, იმოქმედოს მასში, ებრძოლოს მას, მაშინ, როდესაც ის შეეგუება დაბრკოლებას, რომელსაც წრე აღმოუჩენს გარეშე მისთვის უცხო ძალების, პირობების მეოხებით კი არა, არამედ თვით, თავის ბუნების და გვარად.

როდესაც დაბრკოლებისა და ბიოლოგიური ინდივიდის ურთი ერთობა ზიდაზიარ, თავისუფალია და წარმოადგენს ეკონომიას ენერგიას, მაშინ ეფექტიკ პირდაპირია, დაუგვიანებელი იმოქმედნად, რამოდენად ურთიერთობა თავისუფალია და მაშასადამე სწარმოებს დროის ეკონომიას.

წინააღმდეგი პროცესი ცხადია თავის თავად.

მაშასადამე ბიოლოგიური პროცესიც, წესიც ორგვარია:

1, მოქმედება უმცირესად დამაბრკოლებელ წრეში, ბრძოლა ცხოვრების მოთხოვნილებათა უმეტესი დამკმაყოფილებისათვის, უმეტესი თავისუფლებისათვის, უმცირეს დროის და ენერგიის ხარჯი და უმეტესი ნაყოფი — ეკონომია დროისა და ენერგიის; 2, მოქმედება უმეტეს დაბრკოლების წრეში, ბრძოლა ცხოვრების მინიმუმისათვის, ცხოვრების უფრო და უფრო შემცირებულ მოთხოვნილებათა დამკმაყოფილებისათვის, უფრო და უფრო მცირე თავისუფლებისათვის, უმეტესი დროის და ენერგიის ხარჯი — ფლანგვა დროისა და ენერგიის. ცხოვრების მოთხოვნილებათა დამკმაყოფილებელ მოქმედების — არსებობისათვის ბრძოლის საშუალება უკვე მოკლედ განვიხილეთ ის პროცესი, რასაც ბიოლოგიაში არსებობისათვის ბრძოლას უძახიან. ეხლა ვნახოთ რა გზით, რა საშუალებით და როგორ სწარმოებს ეს პროცესი.

ორთოდოქს მარქსისტ სოციალ-დემოკრატი-
გან. ბაგენი მისნი ამგვარ სიტყვებს ვერ წა-
მოისვრიდნენ.

მაგრამ, სიმაართლე მოითხოვს, ესეც ვსთქ-
ვათ გულ-ახდილად, რომ სოციალ-დემოკრა-
ტიაში, განსაკუთრებით მეუმცირესეთა, მენშე-
ვიკების წრეებში ჩნდებიან ისეთი ელემენტები,
რომელნიც თანდათან პოლიტიკას სტოვებენ
და სულით და გულით ემხრობიან რევო-
ლიუციონურ ეკონომიურ მოძრაობას, რაიც
ჰბადებს სინდიკალიზმის დამყარების სურვილს.
ჩვენ აქ გვერდით არ შეგვიძლია ავუაროთ
შემდეგ გარემოებას, რომელიც მეტად საგუ-
ლისხმოა ყველა იმისათვის, ვინც დაინტერე-
სებულია ამ ჩვენი წერილის საგნით. მოსკოვ-
ში თებერვლის დასაწყისში შეიკრიბა პირვე-
ლი კონფერენცია ლითონზე მომუშავე მუ-
შების სამრეწველო კავშირებისა. მოსკოვმა,
პეტერბურგმა, ლუგანსკმა, დონმა, სარატოვმა,
სმოლენსკმა, ვიტებსკმა, მიტიშჩებმა, ივანოვო-
ვონესენსკმა, ტულამ, ასე გასინჯეთ ჩვენმა
ბაქომაც გაგზავნეს წარმომადგენლები, ე. ი.
დელეგატები. კონფერენციაზე დაესწრო თი-
თქმის 30.000 მუშის წარმომადგენელი, რომ-
ელიც შეადგენს 11 % ყველა ამ ადგილებ-

ში ლითონზე მომუშავე მუშებისა (რომელნიც
270 000 ადამატება ეს ამოდენა რიცხვი 11 %
მუშების პროფესიონალური გზაზე დადგა მხო-
ლოდ რამოდენიმე თვეში. კონფერენცია კარ-
გა ხანს გაგრძელდა. საგანი განხილვისა იყო
ლოკალური, მუშათა შრომის დაცვა, პროფე-
სიონალურ კავშირთა პარტიობა, თუ უპარ-
ტიობა, ნეიტრალიზაცია და სხვ. აქ, რასაკვირ-
ველია ჩვენ შევჩერდებით მარტო იმ რეზო-
ლიუციაზე, რომელიც შეეხება პროფესიონა-
ლურ კავშირთა ნეიტრალიზაციას. მოვიყვანოთ ამ
რეზოლიუციის სრულად.

„პროფესიონალური კავშირები, როგორც
პროლეტარიატის კლასობრივი ბრძოლის ორ-
განოები, — იმ კლასობრივი ბრძოლისა, რომ-
ელსაც საბოლოო მიზნად დასახული აქვს
სრული გაუქმება დაქირავებულ შრომის წეს-
რიგისა, სისტემისა, — წარმოადგენენ სოცია-
ლიზმის სკოლას მუშათა ფართო მასისათვის,
წრეებისათვის. ყველა იმ საკითხების სფეროში,
რომელიც შეეხება პირდაპირ მათ ინტერე-
სებს, ეს კავშირები ადგანან მუშათა კლასობ-
რივ პოლიტიკას, რომელიც ძლიერ ეწინააღმ-
დეგება პოლიტიკას ყველა იმ პარტიებისა,
რომელნიც იცავენ კაპიტალის ინტერესებს.

ბრძოლა არსებობისათვის არის მოქმედება,
რომლითაც დაკმაყოფილებულია ცხოვრების
მოთხოვნილება. საშუალებანი ცხოვრების მოთ-
ხოვნილებათა დაკმაყოფილების პროცესში ორ
გვარია: ხელფანური შერჩევა და ბუნებრივი შერ-
ჩევა. ჯერ განვიხილოთ ხელოვნური შერჩევა
საგნის უკეთესად შეგნებისათვის.

ბიოლოგიური შერჩევა საზოგადოთ სწარ-
მოებს ან ხელფანურად — ადამიანის საშუალებით,
ან ბუნებრივად — თვით ბუნების მიერ და ბიო-
ლოგიურ ინდივიდების შორის, უადამიანოდ,
შირდაზიარ, იმათ შორის ვინც შერჩეული არიან.

როდესაც ხელფანური შერჩევა სწარმოებს,
მაშინ ადამიანი იღებს მონაწილეობას და თა-
ვის გვგმის, სურვილის და გვარად აწესრიგებს
და მიმართავს შერჩეულების ურთიერთობას,
ის მხედველობაში იღებს თავის მოთხოვნილე-
ბას, რომელსაც უქვემდებარებს შერჩეულების
მოთხოვნილებას, რის გამო ნაყოფი ხელოვნუ-
რი შერჩევისა სასარგებლოა შემრჩევისათვის,

რომელიც ამ შემთხვევაში უცხო ელემენტი,
დაბრკალების გამდიდრებელია შერჩეულთა მოქ-
მედებაში და მასთანავე ხელფანური შერჩევა
საზიანოა შერჩეულთათვის, რადგან ხელოვნუ-
რი შერჩევა მათი მოთხოვნილების, მათი და-
მაკმაყოფილებელი ბრძოლის საშუალება კი არ
არის, არამედ მათი ბუნების წინააღმდეგი — მა-
თი პროგრესიული განვითარების პროცესის,
უმცირესი დაბრკალებისკენ მოძრაობის წინა-
აღმდეგი საშუალებაა. ცხადია ამიტომ, რომ ხე-
ლოვნური შერჩევა წარმოადგენს შეზღუდვას და
შეგუებას თავის მისწრაფების და გვარად კი
არა, არამედ შემრჩევის სურვილის და გვარად;
ამ გვარი შეზღუდა წრესთან, ამ გვარი შეგუება
ბუნებასთან გაამტკიცებს მის მიმართულებას,
მისწრაფებას კი არა, არამედ შემრჩეველისა,
რის გამო თვით მოქმედებას მოკლებული შერ-
ჩეულები უფრო და უფრო გადაეჩვევიან შირ-
დაზიარ მოქმედებას, ჰკარგავენ ნიჭს ბრძოლისა,
მოქმედებისა იმათ სასარგებლოდ, ვინც მარ-

თავიანთ მიზნის მისაღწევად პროფესიონალურ კავშირებს შეჰყავთ ორგანიზაციაში ევგელა მუშები, იმისდა მიუხედავად, რა ეროვნებას ეკუთვნის ისინი, ან რა სარწმუნოებრივ და პოლიტიკურ რწმუნისა აქვთ. ეს კავშირები წარმადგენენ პარტიის კარგე მდგომარეობის ორგანიზაციებს, რომელნიც ორგანიზაციის მხრით სრულიად არაა დაკავშირებული არც ერთ პოლიტიკურ პარტიასთან.

კონფერენცია ემყარება ამ ძირითად დადგენილებათა და იღებს მხედველობაში: 1) რომ ყოველი დანაწილება მუშათა ძალებისა ეკონომიურ ბრძოლის სფერაში იწვევს მძიმე და გაუსწორებელ ზიანს მუშათა კლასის ნამდვილ არსებით ინტერესების დაცვაში და ემსახურება მხოლოდ კაპიტალისტების სარგებლობას; 2) რომ ეს დანაწილება აუცილებელია, უკეთეს პროფესიონალურ კავშირების ცალკე წევრები გამოიყენებენ პროფესიონალურ ორგანიზაციებს პარტიულ პოლიტიკურ ხასიათის დისკუსიებისათვის, რაიც შეუშლის კავშირებს მოჰყიდონ ხელი პირდაპირ მათ არსებით საგნების განხილვას და გარდაწყვეტას.

ამიტომ კონფერენცია დაბეჯითებით ურჩევს პროფესიონალურ კავშირების ევგელა წევრებს ბრ-

ძალა გაუწიონ ყოველ ამ გვარ ცდას, ვის თანხმობითაც უნდა იუვენ ეს ცდა წარმადგარი; ურჩევს აგრეთვე იზრუნონ, რომ შიგ პროფესიონალურ ორგანიზაციებში არა ჰქონდეს ადგილი პარტიულს კამათს და დავიდაზიანოს როგორც სხვა და სხვა პოლიტიკურ პარტიებსა, ისე ერთი და იმავე პარტიების სხვა და სხვა ფრაქციების შუა“.

ამ რეზოლიუციაში, რომელმაც სრულებით ახალი სიო შეიტანა პროფესიონალურ კავშირების არე-მარეში და რომელიც პროლეტარიატის მიერ გადაღმულ პირველ ნაბიჯად უნდა ჩაითვალოს სინდიკალურ მოძრაობის გზაზე, დიდი აურ-ზაური ასტეხა „პოლიტიკით“ განუღწეოთ პარტიულ წრეებში. ძალიან ბევრი მოწინააღმდეგე აღმოუჩნდა ამ რეზოლიუციას ორთოდოქსების წრეებში მით უფრო, რომ მისი ავტორი და დამცველი იყო ერთი მეუმცირესეთაგანი, „მენშევიკი“, გაფლენიანი მომუშავე ამხანაგი ბაქოელ მუშათა შორის.

„მეუმრავლესეთა“ ორგანომ „ისტინამ“, (№ 3) მაგალითად, საშინლად იუცხოვა ეს გარდაწყვეტილება კონფერენციისა. მან საჯაროდ განაცხადა, რომ ამ რეზოლიუციას შეუძლია დაჰბადოს დიდი უთანხმოება პროფესიონ-

თავს მათ მოქმედებას თავის დაარა მათი მოთხოვნილებათა დასაკმაყოფილებლად. ცხადია აქედან, რომ თუ საშვალეა ბრძოლისა ისეთია, რომ მის გამო მოქმედება, ბრძოლა მიმართულია მათ ბუნებრივ მისწრაფებათა, მოთხოვნილებათა დასაკმაყოფილებლად კი არა, არამედ მათ შემრჩევთა სურვილის თანახმად, სსსრკებდომ, მაშინ მოქმედება და მაშასადამე ენერგია გუფლანგულია, ხელს უწყობს არა შერჩეულთა ცხოვრებას და მოთხოვნილებას, არამედ შემრჩეველებს, მაგრამ, რადგან ამ გვარი მოქმედება მათი ბუნების წინააღმდეგაა, მათი ყოფნის თუ არა ყოფნის კითხვაა, მათი ცხოვრების მოთხოვნილების ყოფა, ამიტომ ისინი ეწინააღმდეგებიან მტრულ ძალებს თავის ბუნებრივ განვითარებაში, რის გამო სწარმოებს ძალების გამოკლება, მოქმედებათა „უჩოტი“, შერჩევის უცხო ელემენტების და შერჩეულთა შორის, რასაც ენერგიის საერთო ფლანგვა მოსდევს, ენერგიის ფლანგვას კი მოსდევს ეფე-

ქტის, ნაყოფის სისუსტე და ნაყოფიერი მოქმედების, ბრძოლის ნიჭის დაკარგვა.

ენერგიის გაფლანგვის და ბრძოლის ნიჭის დაკარგვას მოსდევს პროგრესიული განვითარების უარყოფითი მოძრაობა დროში—დროს გაფლანგვა—, ყველას ერთად კი მოსდევს ცხოვრების მიწინააღმდეგე; მაშასადამე ხელაფნური შერჩევა ისეთი საშვალეა ბრძოლისა, რომელიც სწარმოებს არაპირდაპირ უცხო ელემენტის მეოხებით, დაძალებით და დახასიათებულთა ენერგიის, დროის, ბრძოლის, მოქმედების უნარის დაკარგვით, მინიმალური ცხოვრებით და თვით ამ ცხოვრების პროცესის, წესის, თავისუფლების თანდათან შემცირებით და ბოლოს სრული მოსზობით. ყველა ამასთან ერთად ხელაფნური-იძულებით—შერჩევა, რომელიც სწარმოებს ადამიანის, ან სხვა (ქიანველებში მაგალ.) უცხო ელემენტის ჩარევით, სწარმოებს ძლიერ ჩქარა, ე. ი. ენერგიის, ნიჭისა, მოთხოვნილებათა დაკმაყოფილების, თავისუფლების და ცხოვრე-

ნალურ კავშირების ცხოვრებაში, რადგანაც სოციალ-დემოკრატიას ნიადაგი ეცლება პარტიულ აგიტაციისათვის. იმავე გაზეთმა გულუბრყვილად აღიარა, რომ პროფესიონალური კავშირები სოციალიზმის სკოლად ვერ გადი-ცევიან, როგორც აქას ჰფიქრობს კონფერენცია, რადგანაც „სოციალისტური აზრების პროპაგანდა, ქადაგება გაძევებული იქნება პროფესიონალურ კავშირების სფეროდან“. ის კი არ იცის ამ გაზეთმა, რომ რეზოლუციაში მხოლოდ „პოლიტიკის“ გაძევებაზეა ლაპარაკი და არა სოციალიზმის და სოციალისტური იდეების. ან ნუთუ არ ესმის გაზეთს, რომ სოციალისტურ აზრების მოთხოვნების თანახმად ზოგჯერ კავშირებს შეუძლიან განუვითარონ მუშებს სურვილი ამ გვარად ცხოვრებისა. ეს კავშირები კი ხომ ნაიღვლი, ჭეშმარიტ საფუძველზე დამყარებულნი, ორგანიზაციები არიან, რომელნიც ზეასწავებენ მომავალ, ყოველსავე უსამართლობას მოკლელს, საზოგადო წყობილებას.

„ნუთუ აღმოაჩინეს ახალი სოციალიზმი, წმინდა პროფესიონალური?“ — გაოცებით კითხულობს გაზეთი.

მაგრამ მკითხველი თვითონ მიხვდება,

ბის ფლანგვა დაჩქარებულია იმოდენად, რამოდენად ამით მათი ეკონომია დაგვიანებულია, რამოდენად უფრო ჩქარი, უფრო ხან მოკლეა ხელოვნური შერჩევა, იმოდენად უფრო წარმავალი, ეფემერული, ანა ტყალუბია ის, რადგან ის შერჩეულისთვის იმოდენად არა არსებითი და ფორმალურია, რამოდენად შემჩვევლთათვის არსებითი და არა ფორმალური.

ხელოვნურ შერჩევას ცოტა დრო სჭირია, მაშინ, როდესაც ზუნებრივი შერჩევა ხანგრძლივია; ამიტომ პირველის ნაყოფი სუსტად ფორმალურად ზეზგურად შეგუებული და შეზღუდულია არსებობისთვის ბრძოლაში, მაშინ როდესაც უკანასკნელის ნაყოფი ძლიერ, არსებითად და დეტალურად შეზღუდულია ბრძოლაში, პირველის ნაყოფი იმ გვარადვე ადვილად ირღვევა და სწრაფად უბრუნდება თავის პირველ ყოფილ მდგომარეობას, რამოდენად მისი განვითარება ხან-მოკლე, დაძალებული, ანაზღაპირი, ხელოვნურია;

რომ აქ არ არის ლაპარაკი არც ახალ სოციალიზმზე, პროფესიონალური, იქნება იგი თუ პროლეტარულ, სოციალ-დემოკრატიული. საქმე ის არის, რომ ჩვენმა მონოპოლისტ-სოციალისტებმა კარგა ხანია აღიარეს საჯაროდ, რომ პროლეტარიატი და სოციალ-დემოკრატია ერთსა და იგივე ცნებას ნიშნავს, რომ პროლეტარული სოციალიზმი იგივე სოციალ-დემოკრატიულია. მაგრამ ეს შეცდომა ახლა ძვალსა და რბილში გაუჯდათ და არა ერთხელ იმეორებენ. ჩვენ კი ჩვენდა თავად ფიქრობთ, რომ აქ დიდი დანაშაული მიუძღვის სახელმწიფოებრივ სოციალიზმის მიმდევრებს. მათ ჰგონიათ, რომ პროლეტარები მათა ყმები არიან და ამიტომ მათ შეუძლიათ მხოლოდ თუთი ყუშივით ამეორებინონ ის, რაც მათ სწადიათ. მაგრამ ეს ასე არ არის. როგორც ყოველგან, ისე აქ საჭიროა უპირველეს ყოვლისა შეგნება — თვით ცნობიერება. პროლეტარიატის უფრო შეგნებულმა ელემენტებმა სხვა გზა, უფრო ჩქარი და მიზან შეფერებული, აარჩიეს და აკი კიდევ დაიწყა მუშაობა. ამ შეგნებულმა ნაწილმა აღიარა, რომ სოციალიზმს სახელმწიფოსთან არავითარი კავშირი არა აქვს, რომ ძალ-დატანება, რა სახისაც უნდა იყოს იგი,

მეორე მით უფრო გამძლეა დროში, მით უფრო მეტი აქვს ნიჭი წინააღმდეგობისა, მით უფრო წინააღმდეგია დაუბრუნდეს თავის პირველ ყოფილ მდგომარეობას, რამოდენათ მისი განვითარება ხანგრძლივი, ბუნებრივი, პირდაპირი, თავისუფალია.

ცნობილია თუ როგორ სწარმოებს ხელოვნური შერჩევა, ცხოველებში თვით ცხოველების და ადამიანის მიერ.

განვიხილოთ ხელოვნური შერჩევა თავით ადამიანთა შორის ბიოლოგიური მხრით და რაც შეეხება სოციალურ შერჩევას, ამას თავის დროზე განვიხილავთ.

ცნობილია როგორ სწარმოებდა ადამიანების ბიოლოგიური შერჩევა სპარტაში. როგორც კი დაიბადებოდნენ ბავშვები, მაშინვე გასინჯავდნენ. ყველა ავადმყოფი, სუსტი, სხეულის ნაკლებუფერების მქონე ბავშვებს ხოცავდნენ და სტოვებდნენ მაგარ და ღონიერ აგებულებას ბავშვებს, მხოლოდ

სრულიად არ შეეფერება სოციალიზმის ბუნებას და ამისდა მიხედვით მათ ამჯობინეს თვით ამ ჩვენი დროის ბურჟუაზიული ხანაშივე, საზოგადოებრივ წესწყობილობის დროს, შეექმნათ ისეთი ორგანიზაციები, რომელნიც, მუდმივ საფუძველზე, ეკონომიურ ინტერესებზე დამყარებულნი, მიიყვანენ სამოთხის კარამდის არა მარტო პროლეტარიატს, არამედ ხალხის არა პროლეტარიულ ელემენტებსაც, რაღაც ესენი შეიგნებენ აუცილებელ სვლას კაცობრიობის წარმატებისას.

რა თქმა უნდა ზემოდ მოყვანილი რეზოლიუცია არ არის მთლად სინდიკალიზმის ცნების გამომსახველი, მაგრამ იგი მაინც პირველი ნაბიჯია წარმატების გზაზე და ჩვენ უნდა ვიზრუნოთ, რომ ამ ახალმა მიმართულებამ შესაფერი ნიადაგი მოიპოვოს პროლეტარულ წრეებში. ეს მიმართულება მარტო სოციალ-დემოკრატებს არ უფრთხობს ძილს, იგი სოციალისტ-რევოლუციონერებს, ბუნდისტებს და ჩვენ სოციალისტ-ფედერალისტებსაც არ ეპრიანათ, ვერ მოუვიდათ გემოზე. ისინი აფრთხილებენ: „არქა, მიეშველეთ მუშებს, შეჰქმენით პროფესიონალური კავშირები, მხოლოდ თქვენი, ე. ი. პოლიტიკურ პარ-

ტიების ზეგავლენის და ზედამხედველობის ქვეშ დააყენეთ, უქადაგეთ „პოლიტიკა“ თორემ დილუზებია საქმეო, ყველა მუშები სინდიკალისტებაო, და ანარქისტებაო გადაიქცევიანო; რომლისკენაც ჩვენს მუშებს ემჩნევათ მიდრეკილიბო!“ ასე ლაღადებდა, სხვათა შორის, სოციალისტ-ბურჟუაზიული ორპირი გაზეთი პროფესორ ხოდსკისა, „ტოვარიშჩი“, რომელიც „ნაშა ჟიზნ“ ის მაგიერ გამოდის (იხ. ამ გაზეთის № 219, 18 მარტის 1907 წ.).

ვითომ რაო? ნუთუ თქვენ, არა მკითხვე მზრუნველებო პროლეტარიატისა გგონიოთ, პროლეტარიატი ისე შეუგნებელია, რომ ველარ გაარკვევს გზას, ვერ აიჩქევს საშუალებას, რომელიც მას გამოადგება მძიმე, ხანგრძლივ, მაგრამ ძლიერ მოსილ და გამარჯვებით შეჭურვილ ბრძოლაში?

ასე და ამ გვარად. ახალი იდეა, ახალი მიმართულება, ქეშმარიტება, გზას იკვლევს. *La vérité en marche...* და ვერაფერი დაბრკოლება, ვერაფეთარი სახიფათო მიზეზი მას ვერ სძლევს. პროლეტარიატი და მასთან ერთად ყველა მისი თანამგზავნი ელემენტები შეეთვისებიან ახალ მიმართულებას...

ახლაც გამოდის რუს-სინდიკალისტების

ამათ აძლევდნენ ცხოვრების უფლებას.

საბერძნეთის კულტურულ განვითარების ისტორიაში სპარტელებს არავითარი ღვაწლი არ მიუძღვით, წინააღმდეგ, მათი არსებობა ერთ მიზეზთაგანი იყო ატიკის და განსაკუთრებით ათინელ კულტურის დაცემისა. სპარტას არც ერთი შესანიშნავი მოაზრე, არცერთი შესანიშნავი ფილოსოფოსი, მეცნიერი, ორატორი, პოლიტიკური მოღვაწე არ წარმოუშვია მისი სოციალური განწყობილება და ცხოვრება თითქმის წმინდად ცხოველური იყო, მაშინ, როდესაც საბერძნეთის სხვა მხარეებმა და განსაკუთრებით ათინამ და კიდევ უფრო მეტად დემოკრატიულმა ათინამ წარმოშვა უდიდესი ფილოსოფიური და მეცნიერული თეორიები და თითქმის თანამედროვე საუკეთესოთ მიჩნეული სოციალური წეს-წყობილება, ერთი სიტყვით წარმოშვა ის, რასაც ბერძნულ კულტურას ეძახიან: მრავალი ვერაღურთა მოდგმა დღესაც სპარტელებსავე იქ-

ცვიან თავიანთ შთამომავლობის შერჩევაში იმის მაგიერ, რომ დაუთმონ ბუნებას მათი შერჩევა, სპარტელების მსგავსად მათი განვითარებაც ცალ-მხრივია და უქადის მათ იმგვარადვე გაქრობას, როგორც სპარტელები გაქრნენ ისტორიაში და რომლებმაც თავიანთ არსებობის სუსტი ნიშნები დასტოვეს.

ენახოთ ეხლა როგორია ხელოვნური ბიოლოგიური შერჩევა თანამედროვე საზოგადოებაში.

ის რასაც ჩვენ დროში მუდმივ ჯარს ეძახიან წარმოადგენს საუცხოველ მაგალითს ბიოლოგიური ხელოვნური შერჩევისა. ცნობილია, რომ „სლდათად“ არჩეულია ისეთი ახალგაზრდები, რომლებიც აკმაყოფილებენ როგორც ზომას სხეულის შენობისას, აგებულებისას, ისე ჯანმრთელობას, ფიზიკურ გამძლეობას, გაჭირვების გადატანის მოთხოვნილებას, შემდეგ ამისა ისინი შეადგენენ მუდმივ მხედრობას და რამოდენად ფიზიკურად უკედ აგებუ-

ორგანო, სახელად „კავშირის საქმე“ (Союзное Дело). იგი ისტამბება კრებულებათ და ემსახურება პროფესიონალურ მოძრაობას და კოოპერაციას. მაგრამ ამ ორგანოს სამუშაოდ ისეთი პირები უდგანან სათავეში, როგორც არის მაგალითად ლ. კოზლოვსკი. ამ პირებს ის უბედურება სჭირთ, რომ საგნებს თავის ნამდვილ სახელს ვერ უწოდებენ, თითქოს რილასიც ემინიანთ. ეს პირები, როგორც მაგალითად იტალიელი არტურ ლაბრიოლა და ფრანგი ლაგარდელია რაღაც საოცარი მოძღვრების, მარქსისტულ ანარქიზმის, მიმდევრები არიან, მხოლოდ სიტყვას „ანარქიზმს“ უფროსიან. მაგრამ, ვინ არიცის, რომ აქ საქმე სახელწოდებაში არ არის. საქმე ის არის, რომ იმისთანა ორგანიზაციები იბადება, იმისთანა ნიადაგი მზადდება, იმისთანა საშუალებანი ჩნდება, რომ პროლეტარიატის მომავალი გამარჯვება ცხადზედ უცხადესია...

ახალი მიმართულება, რომელმაც ასე ჩქარა და ასე მძლავრად გაიკაფა გზა დამიიპყრო პროლეტარიატის თანამგრძნობი ყურადღება, როგორც უკვე ვსთქვამთ, ძალიან არ ებრძანა ზოგიერთებს, რომელთაც „პოლიტიკა“ კარგა ხანია გაუზნიათ სათაყვანებელ საგნად.

ლია ახალ-გაზრდა, მით უფრო მეტია შანსები იმისა, რომ ის ომში მოიკლას. რამოდენად გამანადგურებელი და გამაჩანაგებელია დღევანდელი ომი (რუსეთ-იაპონიის ომი მაგალ.) ცნობილია და მაზე ლაპარაკიც მეტია, მაგრამ ამასთანავე მსხვერპლი დღევანდელი ომებისა მეტია, მაშასადამე ამ რიგად იხოცება საუკეთესო ნაწილი, ფიზიკური მხრივ, საზოგადოებისა და რჩებიან სახლში ავადმყოფები, სუტნი, დასნეულებულები.

ამ გვარად რამოდენად დაბალი ფიზიკური თვისების არის ადამიანი იმოდენად მეტია მისი შანსი იქონიოს ოჯახი და ამრავლოს თავისი მსგავსი ფიზიკურად ღებუნება და კავშირი მრთელ, ძლიერ ფიზიკურ აგებულობის და გონებრივ სიძლიერის შორის თანდათან იშვიათი მოვლენაა.

არც ერთი ქლექიანი, არც ერთი სიფლიტიკი, პარალიტიკი და სხვა სამხედრო მსახურში არ არიან მიღებულნი, მათ ეძლევათ

სახელმწიფო, იძულება, უფლება—ყველა ეს შეადგენს მათ ფეტიშებს. კერპებს. ეს ვაჟ-ბატონები, რომელნიც კარგად ხედვენ სინდიკალურ იდეის მძლავრ და გამაჩვენებით მოსილს მსვლელობას, რომ ვერ ჰპოულობენ თავიანთ უბადრუკ არსენალში უკეთესს საბრძოლველ იარაღს მიჰმართავენ ხოლმე ფრიად საძრახის საპოლემიკო ფანდს. სხვათა შორის, პ. ბერლინი უკვე ნახსენებ გაზ. „ტოვარიშჩის“ № 278-ში ამ მოძრაობას იმით ხსნის, რომ რუსების არისტოკრატის, როგორც ამას მოწმობს თვით კარლ მარქსი თავის ერთ-ერთ წერილში კუგელმანთან, ჩვეულება აქვს მისდიოს ეოველსავე უკიდურესს მიმართულებას. აქედან ხსენებული ავტორი ასკვნის, რომ სინდიკალიზმით გატაცებაც მოკლეა, მაგრამ გულუბრყვილო ავტორს ავაწყდება, რომ მარქს არისტოკრატია ჰყავდა სახეში, როცა იმ წერილს სწერდა. ახლა კი სინდიკალიზმი—ეს ყოვლად მარტივი, ადვილად გასაგები მოძღვრება მოსწონს სწორედ იმ ელემენტებს, ვინც უფრო დაინტერესებულია ინდივიდუალური ნამდვილ ურთიერთობის დამყარებით.

იგივე ავტორი გვუბნება, რომ რუსეთს ჯერ არ უგემნია პარლამენტარული რეჟიმი

უფლება ცხოვრებისა და გამრავლებისა სხვა გზის უქონლობით და ისინი კი ვინც ფიზიკურად უნაკლულო არიან იგზავნებიან ომის ველზე სასიკვდილოდ.

მეორე მხრით ისინი, ვინც გონებრივად მალა დგანან და ისინიც, ვინც წარმოშობენ და შესაძლებელს ხდიან კაცობრიულ კულტურას იძულებულნი არიან გაყიდონ თავიანთი თავი ეკონომიურ ბაზარზე იმ ფასად და გვარად, როგორც მოისურვებენ მსყიდველნი. ისინი იძულებული არიან ისეთ სქესობრივ შერჩევას, შერჩევას, რომელსაც ისეთი ნაყოფი მოაქვს გონებრივ განვითარებისათვის, როგორც „სამხედრო შერჩევას.“ რამოდენად უფრო მდიდარია ეკონომიურად ადამიანი და სუსტია გონებრივად, იმოდენად მეტი აღჩუ აქვს შთამომავლობის დატოვებისა და გამრავლებისა, მაშინ როდესაც უფრო შეზღუდული გონებრივ და კულტურულ წარმოებაში მოკლებულნი არიან იმოდენად შთამომავლობის დატოვების აღჩუ.

და რა საჭიროა, რომ ახლავე უნერგავთ პროლეტარიატს გულში სიძულვილს მისადმიო. ასე სჯის საოცარი ლოლიკის მწერალი. მას ჰგონია, რომ, რადგანაც თითქმის ყველა ევროპის ქვეყნებმა შეიძინეს პარლამენტი, მაშასადამე უსათუოდ საჭიროა, რომ რუსეთმაც შეიძინოს იგი. აი ამას ჰქვია სწორედ სიბრძნე. „თუ იარაღი არ გივარგა, შენ მაინც დაიჭარე იგი მტერთან საბრძოლველად, რადგანაც ყველას უჭერია ხელშიო.“ — ამას გვეუბნება „მშრომელი ხალხის ინტერესების დამცველი“ ავტორი. ის არაფრად დაგიდევს, რომ შენ შეგიძლია სხვა რომელიმე ხალხის პრაქტიკაში გამოსძებნო უფრო უკეთესი საშუალება ბრძოლისა. მაგრამ ნუ დაუჯერებთ მას! ეს გზა შეცდომებით სავსეა. ამას ნათლად ამტკიცებს დღეს საფრანგეთი. ამ დიდებულ სარეგულიაციო ტრადიციებით განთქმული ქვეყნის ბურჟუაზიამ წაშალა ყველა საპარლამენტო საუკეთესო თავისი წარმომადგენელი ნიჭური ჟორჟ კლემანსო. მოვიგონოთ, როგორ ეს ეხლანდელი მთავარ-მინისტრი საფრანგეთისა ებრძოდა თავის წინამომადგენლებს, რამდენი მინისტრი გადმოაგდო ტახტიდან და თავი დამტკრეფინა სახალხო ინტერესების დაცვის საქ-

მეში. მაგრამ დადგა დრო და თვით განთქმული კლემანსო თავის „საყვარელ“ საფრანგეთის მშრომელ ხალხს მისი მოთხოვნებიდან დაკმაყოფილების დროს წინ უდგება, რუსეთის ბიუროკრატ მინისტრებსაგან მაგალითს იღებს და ჯარის საშუალებით ებრძვის ისედაც ტანჯულ და მაშვრალ მუშებს. „ტოვარიშჩის“ პუბლიცისტს, რომ დავუჯეროთ, ჩვენმა პროლეტარიატმაც უნდა განავითაროს ეს პარლამენტარული კულტურა, რეჟიმი იმ ზომამდის, რომ ვინმემ რუსმა კლემანსომ ხიშტებით და „ნაგაიკებით“ თავი დაუმტვრიოს მებრძოლ პროლეტარიატს. მაგრამ თუ ეს ბრძოლა აუცილებელია, არა სჯობია, რომ მალე მოხდეს. ამ ბრძოლისათვის „ერთხელ ოდესმე მოსალოდნელი, რაც არის სჯობს თუ დღეს გათავდება, პოეტისა არ იყოს!.. განა არა სჯობია ახლავე ნიადაგი შემზადდეს?.. მაშ ნუ დავუჯერებთ ამ პარლამენტის მოყვარულ მოტრფიალეთ. დავუტოვოთ ამ პარლამენტით თამაში ბურჟუაზიას და გულ-უბრყვილობით შეჭურვილ „მოღვაწეებს“ და ჩვენ კი შევუდგეთ ჩვენი მოკლე ძლიერ-მოსილ გზის გაკაფვას. თორემ ის ცდა, რომელსაც გვიჩვენებს გაზ. „ტოვარიშჩის“ მწერალი ძალიან ძვირად დაუჯდება მშრომელ ხალხს.

უნდა დავკმაყოფილდეთ ჯერ ამ მაგალითებით.

ენახოთ ეხლა როგორია ბუნებრივი შერჩევა.

ბუნებრივი შერჩევა მაშინ არის ბუნებრივი, როდესაც შერჩეულები თვით შეერჩევიან ბრძოლაში ცხოვრების მოთხოვნილებათა და საკმაყოფილებლად. როდესაც შემრჩეველის როლს ადამიანი კი არ თამაშობს ან გარეშე მტრული, უცხო ელემენტი კი არ მართავს შერჩევას, არამედ როდესაც ბრძოლა, მოქმედება შერჩეულისა ზიანდება მიმართულია ბრძოლების დასაძლევად ამ შემთხვევაში, როდესაც დაბრკოლების დაძლევა სწარმოებს ზიანდება საშუალებით ენერგიის ხარჯიც უფრო მცირეა, ვინც მაშინ, როდესაც ის აზრს ზიანდება, რადგან აზრს ზიანდება ბრძოლა გულისხმობს საშუალო (промежуточный) დაბრკოლებებს, რომლების დაძლევისათვის უნდა დაიხარჯოს იმაზე ზედ მეტი ენერგია, რაც საჭიროა პირდაპირ მიზნის მისაღწევად. თავის

თავად ცხადია, რომ თუ საშუალებას პირდაპირ მიზანთან მიყვებით, მაშინ ენერგიის ხარჯიც ნაკლები იქნება, ნაკლები იქნება აგრეთვე უნაყოფო დროის ხარჯი და დიდი იქნება მიზანსადავს დროის ეკონომია, მეტი იქნება მიზანსადავს სიჩქარე მოძრაობისა ერთი მდგომარეობიდან მეორისაკენ — უმცირესი თავისუფლებიდან უდიდესი თავისუფლებასაკენ.

როდესაც ბრძოლა ზიანდება, როდესაც შერჩევა ბუნებრივია, მაშინ მოქმედებათა ეფექტიც ზიანდება და ბუნებრივია და მაშასადამე შესელება ბრძოლაში და მოქმედებაში ზიანდება, რადგან შერჩევა, ბრძოლა, მოქმედება სწარმოებს პირდაპირ იმათ მიერ ვინც იღებენ მონაწილეობას შერჩევაში, რომელშიდაც ამ შემთხვევაში არ არის ჩარეული უცხო ელემენტი, რომელიც თავისებს ბრძოლის მოქმედების ფუნქციას. ამ შემთხვევაში, როდესაც ფუნქცია ბრძოლისა, მოქმედებისა მითვისებულია შერჩევის მიერ, სწარმოებს ატროფია,

მაშ! შეუდგეთ საქმეს! დაე დაირაზმოს პროლეტარიატი სინდიკატების საშუალებით და ასე მოწყობილი გაუმკლავდეს, როგორც გაერთიანებული მშრომელი კლასი, მეორე კლასს—მსუენაგ ბურჟუაზიას, რომლის წარმომადგენელიც ასე გულუხვად ეპატივებიან ქანც—გაწყვეტილ მუშებს პარლამენტარულ ნადიმზე, რომ დაუტკბონ მათ თავიანთი მქვერ-მეტყველების საშუალებით ყურთა-სმენა და დაბრმავებული ხელი ააღებინონ ცხოველ-მყოფ იარაღზე საერთო გაფიცვაზე და საზოგადოდ პირდაპირ მოქმედებაზე, action direct-ის რომ ეძახიან ფრანგები. მაშ, შორს პროლეტარიატისაგან ასეთი მაცდურება!.. გაერთიანება, გაერთიანება და კიდევ გაერთიანება მხოლოდ და მხოლოდ რევოლუციონერ ეკონომიურ ნიადაგზე.

კერძოდ საქართველოშიაც გაჩნდა ეს მიმართულება. ჩვენი მუშები, განურჩევლად ეროვნებისა, პარტიისა და სარწმუნოებისა თვალ-გაფაციცებით ადევნებენ თვალ-ყურს ამ მოძრაობას სხვა და სხვა ქვეყნებში, განსაკუთრებით საფრანგეთში და რუსეთში. ჩვენ სარკინისგზო სახელოსნოებში და სხვა სამრეწველო დარგებში თანდათან იმარჯვებს ეს იდეა, ეს მიმართულება. არსდება სინდიკატები და

დაქვეითება იმ ფუნქციისა, ბრძოლის ნიჭისა შერჩეულთათვის შემოჩვეულთა სასარგებლოდ; როდესაც შერჩევა ბუნებრივია, ზიარდაზიარა. მაშინ ფუნქცია ბრძოლისა, მოქმედებისა, თავის დაცვისა ზიარდაზიარ მებრძოლი ორგანიზმის ნაყოფია და მაშასადამე მოქმედებს მისათ, რასაც მოსდევს ამ ფუნქციის ბრძოლის, მოქმედების ნიჭის განვითარება, ამ უკანასკნელს კი მოსდევს ბრძოლის გამძლეობა და მისი ეფექტის ზრდა.

ამ ორ საშუალებათა მაგალითები უხვად არიან გაბნეული ბუნებაში, ვინც კი მოისურვებს მათ შესწავლას.

ეხლა ჩვენ შეგვიძლია გავფორმოთ ჩვენი შეხედულება ბიოლოგიურ არსებობის პროცესის განმახორციელებელ და მასთან შეთანხმებულ საშუალებებსზე:

1, ბიოლოგიური პროცესი არსებობისა, მიმართულია, სწარმოებს უმცირესად დამაბრკოლებელ წრეში, არსებობის უმცირესი თავისუფლებისაგან უდიდესი თავისუფლებისაკენ და განხორციელებულია ამ შემთხვევაში ბუნებრი-

მათი ფედერაცია. თვით ჩვენი ორგანოს გამოცემა არის უტყუარი ნიშანი, რომ მოთხოვნილება დაიბადა და მომავალშიაც გაიზრდება. აგრე რომ არ იყოს, ჩვენი ორგანოც ვერ დაინახავდა დღიურ ნათელს. მაშ ვუსურვოთ გამარჯვება ამ მიმართულებას, რომელიც მხოლოდ ერთად-ერთი საშუალებაა პროლეტარიატის გამარჯვების მოსატანად კაპიტალსა და სახემწიფოსთან ბრძოლაში!..

—ოლ—იძე.

ეროვნული და პროლეტარული ავტონომია საზოგადოთ და

ქათველ ერის და ქათველ ზრდაქმედების ავტონომიის კითხვა. *)

ეროვნული და პროლეტარული ავტონომიის კითხვა ისეთი კითხვაა ჩვენში—ქართულ მოლაპარაკებებში და ქართულ ლიტერატურაში, რომ მისი გამოცხადებით შორდებიან ერთი მეორეს გუშინდელი ამხანაგები და მო-

*) სანამ კითხვას შევეხებოდეთ საჭიროდ მიგვაჩნია გზის გაწმენდა იმ დაბრკოლებათაგან, რომლებიც გაამრავლა B-მა.

ვი შეჩვეით—ზიარდაზიარ მოქმედებით, ბრძოლით, როგორც საშუალებით—და დახასიათებულია ენერგიის, ღრმის ეკონომიით, უმცირესი ძალის ხარჯით უმეტესი ნაყოფის, ეფექტის გამოღებით, არსებობის შეძლების, ბრძოლის, მოქმედების, ძალის და მაშასადამე თავისუფლების, დაბრკოლების დაძლევის, წინააღმდეგობის ნიჭის ზრდით;

2, ბიოლოგიური პროცესი არსებობისა, მიმართულია, სწარმოებს უმეტესად დამაბრკოლებელ წრეში, არსებობის უმეტესი თავისუფლებისაგან უმცირესი თავისუფლებისაკენ და განხორციელებულია ამ შემთხვევაში ხელახლა შეჩვეით—ზიარდაზიარ მოქმედებით, ბრძოლით, როგორც საშუალებით—და დახასიათებულია ენერგიის ღრმის ფლანგვით, უდიდესი ძალის ხარჯით უმცირესი ნაყოფის გამოღებით, არსებობის შეძლების, ბრძოლის, მოქმედების, ძალის და მაშასადამე თავისუფლების, დაბრკოლების დაძლევის, წინააღმდეგობის უნარის, ნიჭის თანდათან დაქვეითების და ბოლოს მოსპობით. (შემდეგი იქნება)

სვენებას არ აძლევს ძმა ძმას, ცოლი ქმარს.

ეს გარემოება არც ისე ახალია ადამიანთა რწმენის ისტორიაში, მაგრამ უბედურობა იმაშია, რომ დღეს ამ გვარ გარემოებასთან დაკავშირებულია ისეთი სასწაულები, რომლებთან ძველ სასწაულების შედარება არც კი შეიძლება. ამ გვარი სასწაულია, მაგალითად, სახელმწიფოებრივი სოციალიზმი, ე. ი. მიძღვრულთა მიერ თავისუფლების დამყარება, ბიუროკრატის მიერ თუნდაც პოლიტიკური თავისუფლების დამყარების იმედი—„დუმის“ საშვადებით უფლებათა მოპოვება და უკანასკნელად შოვინისტური, ნაციონალისტური ანარქიზმი ან ანარქისტული ნაციონალიზმი, ერთი სიტყვით ორი ერთი მეორის წინააღმდეგი მოვლენის შეკრება და წინააღმდეგობის მიერ ერთი მეორის გამართლება; ძველი სასწაულები კი ამ გვარს ქე მაინც არაფერს სჩადიოდა.

1907 წელს 6 ივნისს დღითი ოთხშაბათს ქართულად მოლაპარაკე და ქართულის მკითხველმა ქვეყანამ იგემა საოცარ „ისრის“ საოცარ ფელეტონთა შორის საოცართაგან საოცარი ფელეტონი საოცარი მწერლის საოცრად ნაფიქრები აღსარება თავის მომავლად სოციალური მიმართულებისა.

ამ საოცარი, ფელეტონის სათაური იმგვარადვე საოცარია. როგორც მისი შინაარსი.

აი ეს სათაურიც:

„აღსრულდა?!“
I
ფიქრები.

რაც შეეხება პირველი თავის სათაურს, „ფიქრებს“ ჩვენ მხოლოდ მაშინ ვიტყვით ჩვენ ფიქრს ამ „ფიქრების“ თაობაზე, როდესაც ამ „ფიქრებს გავცნობით, რაც შეეხება საერთო სათაურს „აღსრულდა?!“-ს, უნდა მოგახსენოთ, რომ ის ზახელია მომავლადგისა.

როდესაც ადამიანი კვდება, მიხწეულია სიკვდილის პირას, ის მაშინ კიდევ ფიქრობს, რომ იქნება დავრჩე ცოცხალიო; ის ხედავს, რომ მისი ძალა თანდათან სუსტდება, მაჯა სუსტად სცემს, ხანდახან თვალეში უზნელდება, ის რაღაცის მოახლოვებას გრძნობს, მაგრამ ვერ არკვევს კარგათ მის აუცილებლობას; მის გონებაში, რომელიც თვით თავის

ძალით ვერ არკვევს მის გარემოებას, მდგომარეობას იბადება კითხვა, რომელსაც ის უსვამს იმათ ვინც გარს ახვევინა:

„გვკვდება? აღსრულდა?“

მაგრამ, როდესაც მათგან დამამშვიდებელ პასუხს მიიღებს, მაშინ კითხვა შორისდებულად იქცევა: „გვკვდება აღსრულდა!“

ჩვენ იძულებული ვართ ფაქტის მიერ წავშალოთ, როგორც კითხვითი ნიშანი, ისე განკვირვებითი და შევცვალოთ კითხვაც და გაკვირვებაც, უნდა აღვნიშნოთ მშრალი ფაქტი, ულმობელი სინამდვილე და ვსთქვათ:

„დიახ, საზარალოდ იმ იდეალისა, რომელსაც ის უწინ ემსახურებოდა, აღსრულდა პათეთური „აღსრულდა“-ს ავტორი, მაგრამ უხაროდეთ მიმადლებულთ ს.-ფედერალისტებს რომელთა სასარგებლო წევრად აღსდგა Baton-ი.

მოგეხსენებათ რომ თუ ორგანოები რომლითაც ადამიანი შთაბეჭდილებას მიიღებს არ არის პატოლოგიურ მდგომარეობაში, მაშინ ადამიანი თუ გულწრფელია გამოსთქვამს ნამდვილ მდგომარეობას იმ საგნისა, რომელიც მასზე შთაბეჭდილებას ახდენს. ბატონ B-ს ვილაცახე ნაციონალისტის და შოვინისტ-ს შთაბეჭდილება მოუხდენა, იმას ეს შთაბეჭდილება გამოუთქვამს Baton-ისათვის, როგორც შთაბეჭდილების ავტორისათვის, B. კი ისე გამწარებული თავის ნაწამებების დასახელებზე, რომ ამ გვარი საქციელი პირში ჩაფურთხებად მიუღია. ცოტა უკაცრავად ვახლავართ არა ლაქიურ სულის ბატონ-პატრონთან, მაგრამ უნდა მოვახსენოთ ლაქიურად, რომ იმ ქვეყნებში, სადაც ხმარობენ ჩასაფურთხებელს ჩვეულებათ აქეთ შიგ ჩაფურთხება; ადამიანმა ჩასაფურთხებელი დაინახა მანც მივიდა და შიგ ჩაფურთხა, ბუნებრივია. ვისაც არ უნდა შეაფურთხონ ნუ გახდება შესაფურთხებელი, ვისაც ნაციონალისტის და შოვინისტის სახელი ეზიზღება ნუ ჩაიდენს ნაციონალისტობას და შოვინისტობას ნურც სიტყვით ნურც საქმით, რადგან სიტყვას საქმემდი მიჰყავს.

„როცა იმერელი მჭადია კბილებ გამოლესილი ბრძენი“, რომელსაც არ აქვს ფილოსოფიის დოქტორის დიპლომი და Baton-სავით არ უსწავლია გიმნაზიაში და უნივერსიტეტში, ძლიერ თავს იგდებს თურმე B-ს აზრით და

ბედავს თავისი მსჯელობა. იქონიოს და სთქვას, რომ „რატომ რუსად არ დავიბადეო“. მიუხედავად იმისა, რომ ქართველებს, — წყნარად სწავლულ და კულტურულ ჯგუფს აქვს უფლება იცხოვროს ისე, როგორც მოუხერხდება და სურს, მიუხედავად ამისა თვითვე მის წევრს ან მრავალს აქვს უფლება ინატროს რუსობა, იმოდენად რამოდენად აკმაყოფილებს ეს მის ადამიანურ და არა ქართულ მოთხოვნილებას. ყოველ შემთხვევაში უმჯობესია კროპოტკინის, ბაკუნინის და სხვა რუსთა თანამემამულეობა ვინემ Baton-ის თანამემამულეობა, ყოველ შემთხვევაში უმჯობესია იმათი თანამემამულეობა, ვინც თანამედროვე რევოლუციის რუსეთში მისცა სწავლულმა საზრდო და არა ნაცონალურმა, როგორც „ქეშმარიტ რუსთა“ პარტიამ რუსეთში, და ჩვენში „ქეშმარიტ ქართველთა“ პარტიამ ს.-ფედერალისტებისა და მათ სიაში ახლად ჩაწერილმა Baton-მა.

მით უფრო შეუძლებელია სწავლულმა რუსეთის მოტრფილეთა მიერ სხვა ერებისთვის „პოგრომშიკებად“ გახდომა, რამოდენათ უფრო ადვილია ქართველ პურიშკევიჩების და კრუშევანებისთვის, ქართველ ნაციის მოტრფილედ ს.-ფედერალისტების პარტიის და ამ ნაციონალური ორდენის ახალი წევრებისთვის ქართველ „პოგრომშიკებად“ გახდომა, როგორც უკვე ჩაიდინა მსგავსი „პოგრომშიკობა“ ქართველ სოც.-ფედერალისტთა მსგავსმა სომხურმა ფედერალისტ-სოციალისტების პარტიამ დაშნაკუტუნად წოდებულმა თათრების შესახებ.

Baton ი, რაღაი ჩაეწერა „ქეშმარიტ ქართველთა“ წმინდანების გუნდში, არ ჩერდება გონიერ ნაციონალიზმზე და მიდის ნაცონალ უგუნურებაზე, ნაციონალურ ღმერთის თაყვანის ცემამდე. მას საშინლად ეშინია; ვაი, თუ ვინმემ გაიტანოს ოჯახს გარედ „ქართული იდიოტობა და თავი მოგვკრან „მთელ დუნიაზე და ეგრძეობაშიო“.

ერთი განსხვავება სხვათა შორის სოციალიზმს და ნაციონალიზმს შორის იმაში შესდგება, რომ „ქეშმარიტ ნაციონალიზმს“ ეშინია კრიტიკისა, შინაური, ოჯახური ამბავის გარეთ გატანისა, რადგან იცის რომ „კოკისა შიგან რაცა სდგას იგივე წარმოსდინდების“ და

სულ იმის მეცადინეობაშია, რომ თავი სამუდამოდ დაუცვას თავის წუმბის კოკას; სოციალიზმს არ ეშინია კრიტიკის. რადგან მისი შინაური საქმეები არაფერს შეიცავს სამარცხვინოს, რადგან ყოველივე სამარცხვინო სოციალიზმში კონდრახანდული, გარედგან შემოპარული უცხო საქონელია, როგორც ნაციონალიზმში თეოკრატიის სოციალიზმში მაგალითად ან Baton-ს „ქეშმარიტ ქართველობა უმთავრობო, უსახომწიფო, უსაზღვრო და მაშასადამე უტყუარობა სოციალიზმში. დიან არ არის ქართველობა სასურველი მანქანა, როდესაც ქართველობას ისეთი პარტიები ჰყავს, როგორც ს.-ფედერალისტების პარტია, ისეთი მოღვაწეები, როგორც B-ი, ისეთი გზებმზლარი მიმარულებით, როგორც დემოკრატიანარქისტი, ისეთი პოეტები როგორც ეშმაკი, ისეთი რევოლუციონერები, რომლებიც რევოლუციის დროს კაბინეტში ზიან და უცდიან რევოლუციის ნაყოფს, ისეთი ზაღდაზიან საშვავებით მებრძოლნი, რომლებიც ინტრიგის წუმბში იღრჩობიან. ისეთი მოაზრებები, რომლებიც შინაური მოსაზრებით კმაყოფილებიან, ისეთი ქალთა და კაცთაწრეები, რომლებიც ლაპარაკით დროს გასატარებელი წრეებია და სხვა და სხვა სპეციალურ ქართული სულის შემხუთავი თავის მომამზარებელი, ბანალური, თავის მომამძლებელი მოვლენები.

როდესაც ყოველივე გაუთვალისწინებია არწივისებური მახეილის თვალის პატრონს, მაშინ, ბოლოს გონებრივი რევიზის სულ უკანასკნელ აქტში დაუნახავს სპილო, დიან, ჯერ წვრილმანების ცქერით თაღლებზე „მაზოლები“ გაჩენია და ბოლოს კი სპილო ეშვებ მოხერხილი საქართველოს სახით წარსდგომა. სპილოს დანახვაზე გული მოსვლია, მხეცების მუხრუმიდან გამოვარდნილა და წიგნთ საცავში შევირდნილა; აქ მაგიდაზე გამტვერიანებული წიგნი, სოციალური კარაბადინი დაუნახავს და იმედი მისცემია ლოგინად ჩავარდნილ საქართველოს აღსადგენი წამლის გამოჩხრეკისა, მაგრამ, ქათამმა ჩხრიკა, ჩხრიკაო და თავის დასაკლავი დანა გამოჩხრიკაო, სწორედ ის, მოვიდა კარაბადინით ექიმბაშს.

მან ნაციონალური, ვაუ, ვაის გაეყარა, მაგრამ უი, უის კი შეეყარა დავითნის ფურცელზე: გადაშალა თუ არა დავითნი, რომელზედაც

საქართველოს ყოფნას თუ არ ყოფნას არჩევ-
და, დაინახა საქართველოს დაღუპვის დიაგნო-
ზი დე-გრეფის მიერ დასმული: „აღსრულდა“. დეგრეფის დავითნის ძალით საქართველო უნდა დაიღუპოს და მასთან, ერთად მისი მოსიყვა-
რულე შვილი Baton-იც ჰყო უბედურება! დედამიწის ღერძი და სიმძიმის ცენტრი უნდა გადაიცვალოს ადგილიდან, მსოფლიოს თანა-
სწორობა უნდა დაირღვეს! ნუ თუ ეს სატი-
რალი და სავალო არ არის? მაგრამ სპენსერის
თქმის არ იყოს, თქმის, რომლითაც მსოფლიო
ისტორია არაფრით არ შესცვლიდა თავის
კურსს საბერძნეთი და რომი სულაც რომ არ
ყოფილიყო, — ამ თქმის არ იყოს, ქვეყანა ისევ
იარსებს თუნდაც მთელი კავკასია ზღვად იქ-
ცეს; საქართველოს დაღუპვა აწუხებს Baton-ს,
მაგრამ ამაზე უფრო პატრიოტიზმი და შოვი-
ნისტური თავმოყვარეობა ქართველისა უფრო
აწუხებს: აწუხებს მას, რომ სომხები უკანასკ-
ნელ ზოოლოგიურ წყვილს გადაშენებულ ქარ-
თველებისა ჩამოატარებენ ევროპის ქალაქების
ქუჩებზე „ერაცი“ „ერაცი“ ყვირილით. დარ-
წუნდეს B-ი, რომ ეს როლი უკანასკნელი
ქართველისა მას არ ხედება ასასრულებლად
და მაშასადამე ტყუილად შეშინებულა.

(შემდეგი იქნება.)

**სოც-ფედერალისტური აქლემი, მარქ-
სისტული და ანარქისტული ჰიანჭველა,
მფარალი უდაბნოში**

და

**უამრთ დაბერებულ ძალწულთა გალობა
ვაი-ვაი-ვაის ხმაზე. *)**

თუ საწარმოვო ძალები არსებობენ
მაშინ ისინი ან პროგრესიულად, ან რეგ-
რესიულად უნდა განვითარდნენ ცხადია,
და თუ არსებულის განვითარება მეტაფიზიკა
არის, მაშინ სოციალისტური ნაციონალიზმი
ს.-ფედერალისტებისა მეტაფიზიკა ყოფილა და
ზღაპრული არსება აქლემის, ოდენა ჭიანჭვე-
ლისა „ისრის“ კალთაში მებრძოლ სა მრავალი
ნარის გაწევის შემდეგ სინამდვილე ყოფილა.
იქნება ჭიანჭველა მარქსიზმის აბსოლიუტურ

ობიექტივიზმზე ლაპარაკობდეს. მაგრამ მაშინ
კრიტიკა კრიტიკათ უნდა იყოს დაყენებული
და სათავეშივე განსაზღვრული უნდა იყოს რა
არის მარქსის აზრით საწარმოვო ძალა და რა
არის ნამდვილად.

ჭიანჭველური აზრით და აქლემური მი-
მოხვერით გამოთქმული აზრის და კვალად ანარ-
ქისტები აბსოლიუტისტები ყოფილა და ამას-
თანავე აზრების და ადამიანების ყოფა ქცე-
ვის თავისუფლების მომხრეები და ისიც იმი-
ტომ ყოფილან აბსოლიუტისტები, რომ ისი-
ნი თავისუფლებას იმიტომ ანიჭებენ ადამიანს,
რომ შეუძლებელია ყველა ადამიანი ერთი
ყოფა ქცევის იყოს. ე. ი. ერთის თავისუფლე-
ბა მეორის თავისუფლებისაგან გამომდინარეობს
იმოდენად, რამოდენად ისინი ნებას მისცემენ
ერთი მეორეს განსხვავებულად მოიქცნენ იმა-
ში, რაშიც არ არიან თანახმა ან რაშიც განს-
ხვავებული არიან და შეთანხმდნენ იმაში რაშიც
შეიყრება მათი სურვილები, რაშიც ისინი ერთ
და იმავე ინტერესებს ემსახურებიან. დიახ გაგე-
ბაც ამ გვარი უნდა, როგორც ჭიანჭველამ
ჭიანჭველასაგან გაიგო გადმოცემით, რომ ზღვა
დამშრალა იმოდენად რომ ჩვენ ფეხით შევიძ-
ლებთ ზღვის გადასვლასო. დიახ ჭიანჭველა
აქლემად ვერ გადაიქცევა, აქლემი ჭიანჭვე-
ლას კენას გაუძლებს და ჭიანჭველა ზღვაში
ვერ გაიმშრალებს.

ნუ იტყვიან თურმე ის აბსოლიუტური
ობიექტივიზმის მომხრე არ არის მარქსისტების
წინააღმდეგ ბრძოლაში, მაგრამ რაც შეეხება
ანარქისტებს მათ წინააღმდეგ ყოველი საშა-
ლება კარგია რადგან მათ კანონი არ სწამთ,
ისინი საზოგადოებისაგან განდევნილი არიან,
როგორც ანტისოციალური ელმენტები, რად-
გან სხვაზე უფრო ისინი იცავენ საზოგადოებ-
რივობას, რაც შეუწყნარებელია, რადგან სა-
ზოგადოებრივობა არ არის სახელმწიფოებრი-
ვობა არც ავტონომისტური არც სოციალი-
სტური სახელმწიფოებრივობა, რადგან სოცია-
ლისტური სახელმწიფოებრივობა იგივე სანთ-
ლის რკინა იქნება.

თურმე ყველაფერ გარდაქმნას იმოდენი
დრო უნდება, რამოდენიც მის წარმოშობას
დასჭირდა, რადგან „საუკუნოებით დამახინჯე-

*) იხ. ქარ. № 1.

ბულ პიროვნების ასეთ უიკარ მეტამორფოზისკი ქიმერალ სთვლისა.

უნდა მოვახსენოთ, ბოგდანოვის არ იყოს, ქიანჭველას, რომ თუ კრიტიკას უნდა მოჰკიდოს ხელი უვიცობას თავი უნდა დაანებოს; სადაური ენციკლოპედიური ცოდნა თქვენ გაქვს, რომ განიხილოთ ბუნების ყოველი მოვლენები და დაამყაროთ ჟრთიერთობა მათ შორის დროს, სივრცის აგებულობის, კომპოზიციის და სხვა მხრით? სადაური ბოილოგიური, ფიზიკო მათემატიკური, ანტროპოლოგიური და სოციოლოგიური ტვირთის ზიდვით ჩამორყდა ნეტადი ამ ვაჟბატონს ტვინის კიდე? წინააღმდეგ შემთხვევაში, რათ ჰკისრულობს თავხედურ საქციელს და ოლიმპიურის კილოთი აცხადებს თავისი აზრს უბდას, რომელიც, თუ მხედველობაში მივიღებთ ქართველ აუდიტორიას, ძლიერ ჭკადიანად რამ გამოდის და არა კრიტიკული. თუმცა ქიანჭველა გააქლმეზული ხიმერებზე ლაპარაკობს, მაგრამ ხიმერას კრიტიკის და პუბლიცისტიკის ისტორიაში თვით წარმოადგენს.

უკვე ცნობილია, რომ ადამიანის სულიერი განვითარების ფილოგენიური ისტორიის შემოკლება არას ადამიანის სულიერი განვითარების ონტოგენიური ისტორია, ე. ი. ის რაც ადამიანის სულის განვითარება ცოცხალ არსებათა განვითარება მოკიდებული დღემდის ადამიანის მიერ განვლილია ჩასახვადგან მოკიდებული მის სიკვდილამდე. პირველი ისტორია სულის განვითარებისა გრძელდება ათას, ათათას და ასე ათას წლებზე, მაშინ როდესაც მისი განვითარება დროში შემოკლებით გრძელდება მხოლოდ ადამიანის სიცოცხლის ოდენას. შედარედ ჩხლას ათასი წლები ას წელს, რომელსაც ათასში ერთი ადამიანი ვერ აღწევს და დაინახავთ დაახლოებითა მაჩვენებელს (знаменатель етношенія) იმ ჟრთიერთობისას, რომელიც არსებობს წინანდელს და შემდეგს შუა. ამას გარედ ცნობილია რომ ადამიანი ცხრა თვის განმავლობაში დედის მუცელში გაივლის მთავარ მუხლებში ყველა იმ ფორმებს, რომლებიც ცოცხალ არსებას განუგლია მთელ თავის ფილოგენიურ, პალეონტოლოგიურ ევოლუციაში, მთავარ მუხლთა შორის დადამაყო, შემადგენელ ფორმების გამოკლებით, მაშასადამე ევოლუცია შეიძლება ძლიერ შემოკლდეს რევოლუციით.

ამას გარედ ის მოვლენანი ადამიანთა საზოგადოებაში, რომლებსაც დანაშაულობას უძახიან შეიძლება სამ ადგილ გასაგებ გრუბაში გაჯანწილოდ: 1, დანაშაულობანი ავტო-

რიტეტის წინააღმდეგ; 2, დანაშაულობანი კერძო საკუთრების წინააღმდეგ და 3, დანაშაულობანი ვნებათა გავლენის ქვეშ. მაშინ როდესაც, ამბობენ ანარქისტები, პროლეტარიატი ნაწილ ნაწილ პირდაპირი ბრძოლის საშუალებით, რევოლუციონური რეპერტიციის საშუალებით, რომლის იარაღი სინდიკატი არის გაიწირთენება და განვითარდება გონებრივად ზიდაზიდა ბრძოლაში და აღზრდის თავის თავს სინდიკატში, ამ ნების სკოლაში, მაშინ ანბობენ ისინი, მოუშები გამართავენ უკანასკნელ გენერალურ ბრძოლას ყოველ ჯურის ბატონების და ექსპლოატატორების წინააღმდეგ და რადგან ერთი რევოლუციონური მომენტი უფრო მნიშვნელოვანია ისტორიაში და უფრო აღმზრდელია ადამიანის შეგნების და ნების, ვანემ ხანგრძლივი მშვიდობიანი განვითარება, ამიტომ მათგან გახდება შესაძლებელი დამყარება არა ისეთი საზოგადოებრივი ფორმის, რომელშიდაც მომხმარებელი ბატონობს და მწამებელი კი მონობაში სულს ლევის, არამედ ისეთი საზოგადოების, სადაც ადამიანი ერთ და იმავე დროს მწამებელიც იქნება და მომხმარებელიც. რადგან არავინ არ იქნება იძულებული იმუშაოვას სხვისთვის. და სადაც მაშასადამე არავითარ ბატონობას ადგილი არ ექნება.

შემდეგი იქნება

განცხადება

22 ივლისიდან ქალ. თბილისში გამოდის

ყოველ—კვირული ქართული სამეცნიერო—ლიტერატურულ—კრიტიკული და საზოგადოებრივ—ეკონომიური გაზეთი

“ქარისხალი”

მიიღება ხელის მოწერა მხოლოდ პრავინციებიდან, გაზეთი ეღირება წლიურათ 3 მან. ნახევარი წლით — 1 მ. 50 კ. სამი თვით 80 კაპ. ცალკე ნომერი თფილისში ღირს **მეტი შაჰირი**, პრავინციაში — 6 კაპ.

გაზეთის რედაქცია და კანტორა ყოველ-დღე ღიაა. დილით 10—2 ს. და საღამოთ — 5—7 ს. კვირა-უქმე დღე 10—12 ს.

ადრესი: Тифлисъ: Семеновская ул. №4 типография „Надежда“ редактору газеты „Карихали“.

რედაქტორ—გამომცემელი იმ. აბრალიძე.